

V. DANI JOSIPA KAŠMANA U MALOM LOŠINJU

Hrvat koji je otvorio Metropolitan

Uz 160. obljetnicu rođenja i 85. obljetnicu smrti „kralja baritona“ u Malom Lošinjju održani su V. dani J. Kašmana s raznovrsnim program a spomen-ploču s njegovim imenom otkrio je ugledni bas - bariton Giorgio Surian

Još jedan od velikana hrvatske (glazbene) povijesti, polako, ali sigurno, postaje javosti, ponajprije hrvatskoj, (ponovno) prepoznatljiv. Znameniti operni pjevač Josip Kašman, rođen u Malome Lošinjju 1850. i umro u Rimu 1925., svojevremeno je diljem svijeta bio poznat i prozvan „kraljem baritona“. Njegovo poprse, tijekom prošlog stoljeća više puta postavljano i uklanjano, danas resi rivu Lošinjjskih kapetana, dok njegovo ime nose ulica u kojoj je rođen, Glazbena škola i Puhacki orkestar.

Na poticaj obitelji Hercigonja-Szekeres, te u organizaciji Pučkoga otvorenog učilišta Mali Lošinj, pod pokroviteljstvom Grada Malog Lošinjja, te u suradnji sa Zagrebačkim opernim studijem, prije pet godina počelo je obnavljanje i obilježavanje sjećanja na toga velikog hrvatskog opernog pjevača, te se od 2006. u zadnjem tjednu mjeseca kolovoza, svake godine održavaju Dani Josipa Kašmana. Sudjelovanje prije svega, najmlađeg naraštaja glazbenika i pjevača, svakako je najvrijednija sastavnica cijelog projekta: naime, osim što im se omogućuje nastupanje i stjecanje neophodnog scenskog i glazbenog iskustva na koncertima i u komornim operama-predstavama, isto tako imaju, zasad, jedinstvenu priliku čuti i upoznati se, kako sa imenom Josipa Kašmana, njegovim rodnim mjestom Malim Lošinjem, tako i sa ljepotama cijelog zelenog miomirisnog otoka Lošinjja, doživjeti njegovu blagu i okrepljujuću klimu, nevjerojatne poglede, drevnog antičkog Apoksiomena.

Ovogodišnji su Dani Josipa Kašmana, od 24. - 29. kolovoza bili prvi mali jubilej: održani su peti puta, upravo u godini 160. obljetnice rođenja i 85. obljetnice Kašmanove smrti, a najznakovitija i najdojmljivija svakako je bila nazočnost jednog drugog, današnjeg, ništa manje značajnoga hrvatskog pjevača, svjetski poznatog bas-baritona Giorgia Suriana, također podrijetlom s Kvarnera! Vrlo je dojmljivo bilo otkrivanje spomen ploče na rodnoj kući Josipa Kašmana 25. kolovoza, uoči samog otvorenja Kašmanovih dana, kada je upravo Giorgio Surian, njegov zemljak i kolega, gotovo stotinu godina nakon Kašmana, koračao ulicom koja nosi Kašmanovo ime, stajao pred njegovom rodnom kućom, otkrio i zastao pred spomen-pločom.

Nakon pozdravnih riječi ravnateljice Pučkoga otvorenog učilišta Mali Lošinj Gordane Maje Antoninić, koja je u dirljivom govoru ponosno istakla kako nije rijedak slučaj da male sredine daju velike ljude, te nakon riječi osnivačice ZOS-a mo. Antuna Petrušića i lošinjjske dogradonačelnice Ane Kučić, na Ljetnoj je pozornici kina „Vladimir Nazor“, a prema idejnoj zamisli gđe Antoninić, izvedeno scensko-glazbeno uprizorenje životnoga i umjetničkoga puta Josipa Kašmana, od njegova djetinjstva do smrti, po uspješnom scenariju Kate Marković i režiji

Borisa Šegote, u kojemu su sudjelovali glumci lošinjjskoga Kazališta „Josip Antun Kraljić“ (JAK): Lučano Nikolić, Lorina Starc, Mirjana Nikolić i Boris Šegota i učenici Osnovne glazbene škole „Josip Kašman“ - Marko Mikić, Jakov Vidulić, Niko Lovro Škapul, Doroteja Dumencić, Marija Mikić, te gosti pjevači - predstavnici svih naraštaja hrvatskih baritona: od studenta Muzičke akademije Vatroslava Maltara, preko iskusnih Henrika Šimunkovića i Davora Radića, do iznimnog Giorgia Suriana, vrhunskog umjetnika i interpreta.

Zanimljivosti iz života J. Kašmana:

- Rođen je kao deveto dijete u obitelji
- Njegov pjevački talent uočio je malo-lošinjjski župni orguljaš i preporučio obitelji glazbeno školovanje Josipova glasa
- Učio pjevanje i kod Ivana pl. Zajca, koji je o njemu rekao: „Boljeg, savjesnijeg i genijalnijeg pjevača nisam nikada imao.“
- Pjevao na otvorenju prve stalne hrvatske opere u Zagrebu 1870.
- Nastupao na otvorenju Metropolitan opere 1883.
- Tečno je govorio sedam jezika!
- Pjevao, za njega napisanu, naslovnu ulogu u operi „Cristoforo Colombo“ A. Franchettija skladanu povodom 400. godišnjice otkrića Amerike
- Njegov glas je zabilježen na starom zvučnom valjku iz 1895., kao i na gramofonskom izdanju „Stars of La Scala 1890.-1900.“
- Španjolska kraljica Marija Kristina i talijanski kralj Vittorio Emanuele zauzimali su se za Kašmana kod nepopustljivog cara Franje Josipa, koji ga je nakon 1878. proglasio dezertrom zbog neodazivanja vojnoj službi. Tek je 1907. zalaganjem i molbom za pomilovanje samoga pape Pija X, koji je još kao kardinal osobno poznao Kašmana, car popustio.
- 30 godina nakon ponovnog dolaska u Domovinu 1909., Kašman je rekao: „Koliko li radosti, koje duševno uzbuđenje sam proživio ovih dana! Vidio sam opet svoju milu domovinu...“
- Zadnji put je u Malome Lošinjju pjevao 1920.

Giorgio Surian i ove je godine, tijekom petih „Kašmanovih dana“ održao seminar za mlade pjevače, pjevao na koncertu otvorenja, te nastupio, zajedno sa svojim sinom Stefanom Surianom i studenticom Ilijanom Korać, u izvedbi opere „Služavka gospodarica“ G. P. Pergolesija 27. kolovoza, a koju je i glazbeno i scenski postavio! Kolika je čast i ushićenje debitirati u operi, to zna svaki mladi pjevač, no debitirati s Giorgiom Surianom kao partnerom, nije tek samo podatak u životopisu, nego istinsko i iznimno umjetničko iskustvo! Uz svesrdnu podršku i bogato pjevačko i scensko iskustvo svoga profesora i pedagoga, briljirala je mlada i temperamenta Ilijana

Korać kao glasovno i scenski sigurna i pouzdana Serpina, te je, uz sjajan glumački nastup Stefana Suriana u nijemjoj ulozi Vesponea, ova vedra predstava oduševila brojne Lošinjane i njihove goste!

Ništa manje oduševljenja prema Giorgiu Surianu kao pedagogu nisu iskazali ni polaznici pjevačkoga seminara: uz istaknut Surianov prijateljski i ohrabrujući pristup svakome polazniku, uz jednostavne i razumljive upute, mnogi su od njih došli do velikih spoznaja i otkrića u svojim nastojanjima u pjevačkoj tehnici i interpretaciji. Kao umjetnički suradnik, svu nastavu pjevanja, probe, predstave i koncerte, na klaviru je pratila Eva Kirchmayer-Bilić. Uoči zatvaranja V. Dana Josipa Kašmana, ispred njegove su biste u središtu Maloga Lošinjja, predstavnici Grada, POU-a i ZOS-a položili cvijeće, a revijom mladosti i opernih arija na dojmljivom i svečanom Koncertu sudionika seminara, uz riječi zahvale i podijeljena priznanja svim sudionicima, zatvoreni su V. Kašmanovi dani!

Dani Josipa Kašmana već su zauzeli svoje zasluženo i značajno mjesto u kalendaru ne samo ljetnih zbivanja u Hrvatskoj, te ih kao takve treba i dalje podupirati, i još više senzibilizirati ne samo otoke Lošinj i Cres, nego i Kvarner i cijelu Hrvatsku. „Kašmanovi dani“ izazov su i poticaj novim naraštajima, koji su spremni dodatno istražiti, proučiti i predstavljati tog,

Giorgio Surian pred rodnom kućom Josipa Kašmana

doneдавно potpuno zapostavljenoga i zaboravljenog velikog malološinjjskog, hrvatskog i svjetskog glazbenog umjetnika i velikana!

V. Dani Josipa Kašmana bili su posljednja postaja ovogodišnje ljetne turneje ZOS-a, kojoj su prethodili koncert zatvaranja Dana Antuna Dobronića u Jelsi na otoku Hvaru 20. kolovoza, potom 21. kolovoza u Novome Vinodolskom na Ponočnoj serenadi te 22. kolovoza Koncert sakralne glazbe u crkvi sv. Margarete u Klenovici. U programima su nastupili Marija Buzdovačić i Mia Domaćina, soprani, Božimir Lovrić, tenor, Davor Radić, bariton i Henrik Šimunković, bas-bariton.

KIP EVA KIRCHMAYER-BILIĆ